

Artiklen til Hewins i the Times Literary Supplement

Som Aftenposten kaller et «Nytt angrep på Norge»!

Vi nevnte kortelig i forrige nummer et innlegg av Ralph Hewins i THE TIMES LITERARY SUPPLEMENT for 1. januar og AFTENPOSTENS misvisende omtale av det.

I forbindelse med AFTENPOSTENS behandling av saken mottok vi dette brev fra Hewins, datert 9. januar:

Hewins har ikke alltid vært persona non grata i AFTENPOSTEN. Han ble det først da han ga uttrykk for egne meninger. Dette bildet er fra mai 1945 (Hewins sittende ved bordet lengst til venstre) i samtale med AFTENPOSTENS utenriksredaktør, og AFTENPOSTENS Veronica laget stoff om Hewins' kommende Quislingbok inntil bladet oppdaget at boken ikke ble som det hadde trodd. Og så ble rosen og støtten til forfølgelse.

Herr redaktør.

Karakteristisk nok har «Aftenposten» (9.1.70) forvansket mitt brev til «The Times Literary Supplement» (1.1.70) om «Aprildagene» 1940 som paradoksalt nok anbragte Vidkun Quisling i leksikoner som en betegnelse på «forræder» og Winston Churchill i 10 Downing Street.

«Hewins til nytt angrep på Norge» sier «Aftenposten» i overskriften på 1. side, mens mitt innlegg ikke var noe slikt. Det refererte ganske enkelt til hovedpunkter i nye historiske informasjoner som har fremkommet i Norge etter at «Aftenposten» opprinnelig rakket ned min bok «Quisling — profet uten ære» ved å bruke den mest uegnede mann i verden til å anmelde den, nemlig høyesterettsadvokat Annæus

Schjødt sen. — en medarbeider av den bitre norske eksilregjering i London (1943—45) og «aktor i straff-

Englands mistykteke Norgesfjelltog gjorde paradoksalt nok den hovedansvarlige, Churchill, til premierminister — —

fesakene mot Quisling og flere av hans 'ministre', 1945—46) («Hvem er Hvem», 1948).

Derav striden som har rast hele tiden siden om «rettsoppgjøret», som kulliminerte i Løbergsaken siste vår, da dommeren erklærte at det var «rimelig at Hans S. Jacobsen reagerte» og påberopte seg en ukjent norsk lov slik at Staten (!) kunne betale tiltalte Løbergs omkostninger i denne private rettsak. Derav også den «enorm(e) publikumsinteresse», som «Aftenpostens» «Hvem-Hva-Hvor», 1970 sier at saken skapte.

I lys av den betydning som norske domstoler og presse tillå striden forrige år, forekom det meg både rett og rimelig — som en engelskmann som har kjent Norge i krig og i fred i 30 år og leser sproget — at jeg skulle gjøre britiske historikere kjent med noen av de viktigste nye kjennsgjæringer som berørte våre to lands skjebne.

Hvorledes denne min handling på noen slags måte kan fortolkes som et «angrep på Norge» ligger hinsides min forståelse, hvis man da ikke skal anta at «Aftenposten» har en bestemt interesse av å undertrykke sannheten — noe som det synes mere og mere rimelig må være tilfellet.

Som gammel journalist trodde jeg at mitt initiativ ville bli hilst velkommen av enhver rettsindig norsk avis. Jeg trodde også at den riktige journalistiske fremgangsmåte ville være å offentliggjøre en skikkelig oversettelse av mitt brev til TLS, istedenfor å snu det opp ned og lemleste det, og derefter å kommentere det objektivt.

Jeg oversender Dem derfor originalteksten til mitt brev, idet jeg håper at De vil finne plass til å beriktige saken.

Det er på høy tid at det norske «Establishment» og dets underdanige presse stilles ansikt til ansikt med den kjennsgjærning at de ikke lenger kan gjemme seg bak

OSCAR AALL:

«Rettsoppgjørets» hemmelige kode

Fru Justitia glotter kanskje på bindet når det kreves?

Den 14. juli 1789 samlet det seg en svær folkemasse utenfor vollgraven til den franske middelalderfestning Bastillen og forlangte festningens overgivelse. Og det som den historiske leser så blir et sent vidne til, er en parade av løgn og løftebrudd, svik, forræderi, råskap og brutalitet — og sentimentalitet: en fengslende — og ikke særlig sympatisk kavalkade av menneskelige lidenskaper. Den er nettopp fengslende, men lar man sin oppmerksomhet arrestere av denne begivenhets ytre bilde går man glipp av Den Store Franske Revolusjons grunntanker — de Rousseauske ideer og deres enorme betydning, — på godt og ondt.

Så også med «rettsoppgjøret». Lar vi vårt minnes blikk gli henover dette nu snart et kvart århundrede gamle men spilllevende historiske fenomen bør vi,

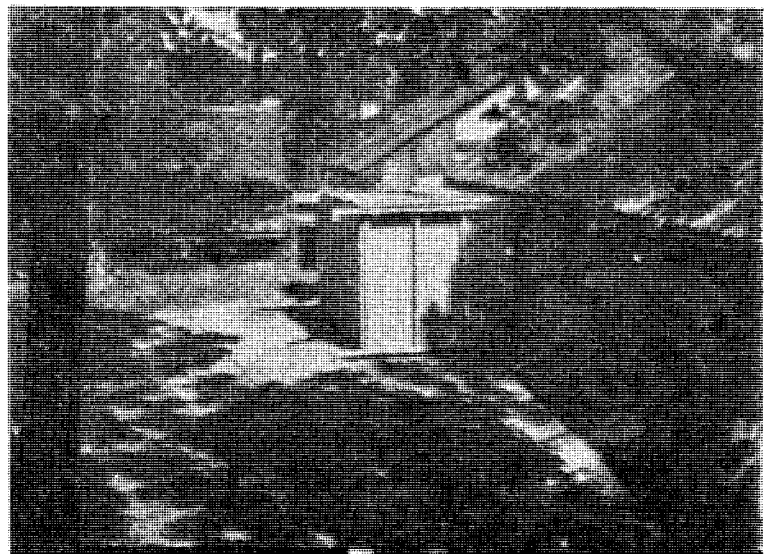
nettopp for å få tak i grunn-tanken, overse slikt som er mer eller mindre ledsagende utskielser. Jeg tror også at vi fortrinnsvis bør feste oss ved de kasus der rettsvesenet viste toleranse og «humanitet.» For der var også ganske meget av det.

Eksperimentvis vil vi også godta oppgjørets noe tvilsomme premisse: Okkupan-ten som landsfienden.

Og så lar vi erindringens blikk vandre:

Der har man for eksempel de som berget og reparerte det tyske troppetransportskib «Urundi» ved Hvasser i april 1940. Det var jaget på grunn av en engelsk ubåt. Det ble inngitt 30 anmeldelser etter okkupasjonen. Ingen påtale eller straff. Jo, forresten, en ble arrestert og satt inne noen uker. Han hadde som han sa «adlydt sjøens uskrevne lov og ber-

(Forts. side 7)

— mens Quisling havnet på retterstedet på Akershus.

(Forts. side 2)

Artiklen til Hewins -

(Forts. fra side 1)

utlandets manglende kjennskap til norsk sprog og håpe på at alle de ansvarlige for «rettsoppjøret» og deres NS-ofre (familiene inkludert) vil være døde før sannheten sprer seg til den store verden, og således tvinger frem en revurdering av de berørte historiske og juridiske sider. Tiden er på rettens side.

Hva Knut Hamsuns sønn, Arild Hamsun, kaller «våre hellige kuer, rettsoppjøret» («Farmand» 20.12.69) burde begraves offentlig og offisielt trass i at «saker som er blitt avgjort i Høyesterett kan ikke appelleres», som Sverre Munck kritiserte i «Morgenposten» og «Anders Langes Avis» siste høst.

Norge i 1970-årene ville da bli et sunnere og lykkeligere sted, befriet for sitt internasjonale ry som verdensrekordholder prosentvis i «fjerræderi», med ordet «quisling» i bruk verden over til å utkrystallisere den legende blant de uinnviede.

Det, ville jeg ha trodd var hver anstendig nordmanns ambisjon. Det er visselig min.

Og her er artiklen i TLS slik den virkelig var:

Ingen «quislinger»

Tillat meg å vende tilbake til Deres anmeldelse av min bok «Quisling — prophet without honour» (W. H. Allen) 15.4.65 og til korrespondansen neste måned (Skodvin, Riste og Andenæs), samt også til den store artikkel om samme emne av Magne Skodvin, professor i europeisk historie, Oslo Universitet, i The Times (11.8.65).

Dette er en sak av mere enn forbigående, lokal interesse. Ordet «quslinger» står i leksikoner som erstatning for «fjerræder» eller «femtekolonnist» og blir stadig brukt som det i verdenspressen vis à vis løpende begivenheter, for eksempel Rhodesia og Tsjekkoslovakia. Quislings påståtte «fjerræderi» i april 1940 brukes også vanligvis som en forklaring på de norske og allierte katastrofer den måned — først og fremst av Winston Churchill, som dengang var Chairman of the Cabinet's Military Co-ordination Committee og således hovedansvarlig for fiaskoen med den allierte intervensjon. (Se «The Gathering Storm»). Paradoksalt nok ble Churchill premierminister som en følge av fiaskoen og Quisling som hadde preket norsk gjenopprustning og beredskap i 10 år ble henrettet.

Men, som TLS-anmeldelsen sa: «Det herr Hewins har gjort er å vise at Quisling ikke kort og godt var en kjeltring, men en sammensatt gåte. Det er et korrigeringsarbeide som det var påkrevet ble gjort, selv om han ennå ikke har løst gåten.»

Vel, gåten er nå nærmere sin løsning enn den var for 5 år siden. Derfor mitt nåværende krav på spalteplass.

Den forholdsvis gunstige mottagelse som ble mine synspunkter tildelt i TLS og ellers hjemme og utenlands frembragte en norsk reaksjon sammenlignbar med Dreyfus-saken. Regjeringen sto fadder til boken «Norway and the Second World War» (Skodvin, Riste og Andenæs) i 1966, spesielt rettet mot mitt arbeide. Tre ferske studier omkring Vidkun Quisling er utkommet (B. Vogt i 1965, og Rieber Mohn og Langfeldt i 1969). En rettssak ivår som dreiet seg om den norske utgave av min bok varte lenger enn Quisling-saken i 1945 og bragte frem så mange nye historiske beviseligheter at det vakte «enorm offentlig interesse», som Aftenpostens 1970 almanakk sier.

Ennvidere har det nylig blitt stiftet to rivaliserende historiske institutter i Oslo og publikasjoner fra disse har alt fremkommet. Alt dette til akkompagnement av en massiv non-stop polemikk i de norske massemedier.

Nå da historien om annen verdenskrig skrives om av slike autoriteter som Sir Basil Liddell Hart, Mr. Martin Gilbert og the Imperial War Museum (Purnell Ltd) foreslår jeg at nye norske avsløringer bør bli grundig og detaljert studert i Britannia og ellers før mere krigstidspropaganda sniker seg inn i verdens standardhistoriebøker.

Noter:

- Herr Nils Hjelmtveit, en ledende minister i den skjebnesvangre norske Arbeiderpartiregjering i april 1940 har endelig offentliggjort sin krigsdagbok, som sier a) «I likhet med Quisling visste ikke befolkningen at det foregikk en tysk invasjon», og b) «Mobiliseringsordren ble aldri sendt ut» og «vedtaket synes ikke å ha nådd frem til riktig adresse». (Arbeiderbladet 18.10.67).*
- Professor Skodvin, den offisielle norske krigshistoriker, sier nå: «Tyskerne planla ikke å operere med

70 ÅR

Redaktør Odd Melsom, Oscarsgt. 70, Oslo fyller 70 år 10. februar.

Melsom tok eksamen artium i 1918, eksamen fra Krigsskolens øverste avdeling i 1922 og gjennomgikk senere som troppsoffiser et toårig kurs i stabstjeneste ved Generalstaben. Han hadde også utdanning som våpenoffiser i kurser ved Kongsberg våpenfabrikk og Raufoss ammunisjonsfabrikk. Han var kaptein da «retts»oppjøret i 1945 feiet ham ut av de militære ruller.

Ved siden av militær tjenestegjøring arbeidet han i årrekker som journalist i Hedmark og var fra juni 1940, da Norge gikk ut av krigen, først knyttet til FRITT FOLK som sjefssekretær, senere startet han og redigerte det store ukeblad NORSK ARBEIDSLIV, og fra mars 1944 til mai 1945 var han sjefredaktør i FRITT FOLK.

Dette blads redaksjon har han forestått i over 12 år.

femtekolonnister i Norge — Generalen (den tyske infanterikommandant, generalmajor Erwin Engelbrecht), som kom frelst iland (fra det senkede flaggskip Blücher) og dukket opp i Oslo, kjente absolutt ikke navnet Vidkun Quisling.» (Aftenposten 12.11.69)*

Kort sagt, så samarbeidet Quisling ikke med Wehrmacht, det forelå ingen ordre om alminnelig mobilisering som han kunne sabotere da han forsøkte å stanse uorganisert, selvmorderisk kamp om kvelden 9. april da han ble belemet med sitt lite misunnelsesverdige rykte.

Ordet «quislinger» bør fjernes fra leksikoner verden over og fra verdenspressens spalter for fremtiden. For dette fremskritt i historiekorrigerering takker jeg i stor utstrekning TLS. Vær så vennlige å notere, historikere, at historien både om det norske felttog og Chur-

KRIGEN FORTSATTE IKKE

I en artikkel av oberstløytnant Wrede Holm i Farmand hevdes det at krigen fortsatte.

Jeg tok for meg «Abkommen» av 10. juni 1940 mellom den tyske overkommando og den norske overkommando repr. ved herr oberstløytnant Roscher-Nielsen i generalstaben.

Fra pkt. 1 siteres: Samtlige (gesamten) norske stridskrefter legger ned våpene osv. (Fremhevelsen er foretatt av undertegnede.)

Bare dette skulle gjøre Wrede Holm forsiktig. Men lekse er nok for godt innlært.

Fra pkt. 2 siteres: Den norske overkommando utleverer straks de tyske krigsfanger osv.

Pkt. 2 viser klart at dens bestemmelser gjelder totalt for det område som bare den norske overkommando hadde myndighet til å forføy over. En delkapitulasjon ville aldri ha inneholdt slike bestemmelser.

Fra pkt. 3 siteres: Den norske overkommando foranlediger nedleggelse og utlevering av alle for hånden værende våpen, militære transportmidler til lands og til sjøs, osv.

Pkt. 3 viser igjen at her gjelder avtalen et langt større myndighetsområde, militært sett, enn det som en enkelt divisjon kunne forføy over.

Fra pkt. 4 siteres: Etter utleveringen av de tyske krigsfanger samt våpen og utstyr vil den tyske krigsmakt tillate offiserer, underoffiserer og menige som ikke er yrkesmilitære, å vende tilbake til sine hjemsteder. Yrkessoldater har valget mellom å gi sitt æresord på ikke mere å kjempe mot Det tyske Rike eller dets forbundne i denne krig, eller ærefullt fangenskap. Offiserene får beholde sine personlige våpen.

chills overtagelse av det høyeste embete begge trenger å skrives om.

*) Det bemerkes at sitatene fra Arbeiderbladet og Aftenposten er oversatt til norsk fra teksten i TLS uten å gå tilbake til originalteksten, slik at det nok kan forekomme mindre divergenser i ordbruken, men ikke i innholdet.

HYTTE, SETERBU
eller lignende ønskes leid i påsken for to personer.

Hallvard M. Paasche

Jeg tør spørre herr Wrede Holm: Ble pkt. 4 gjort gjeldende for den samlede (gesamten) norske offiserstand? Og ble dette i alminnelighet akseptert av den samlede (gesamten) norske offiserstand? Eller: Ble pkt. 4 ansett som gjeldende for 6. divisjon bare?

Av pkt. 5 siteres: Den norske overkommando skal omgående overgi den tyske overkommando en fullstendig fortegnelse over alle utførte kamphindre, f. eks. land- og sjøminer, sperringer, forberedte sprengninger, herunder de av de allierte tropper utførte, med skisser over alle for hånden værende sambandsmidler. —

Pkt. 5 gjelder selvsagt ikke bare 6. divisjons distrikt. Det gjelder også her totalt for det norske militære myndighetsområde. Det synes utrolig at en skulle gi tyskerne alle opplysninger om militære forsvarstiltak for hele det norske militære område og så etterpå fortsette krigen offisielt. Hvis Roscher Nielsen har gjort det og vel vitende om at krigen ville fortsette, da kunne det være grunn til å tvile på den mentale tilstand.

Og så et par linjer til av pkt. 5: Grenseforbindelsen med Sverige og Finland opprettholdes i det omfang som de økonomiske forhold krever. —

Det er her omtalt forhold som går langt ut over en delkapitulasjon.

Av pkt. 7 siteres: Den demobiliseringen som allerede er innledet av den norske overkommando (fremhevet av undertegnede) gjøres også gjeldende for de i Finnmark stående tropper —

Det synes merkelig at overkommandoen har tatt fatt på demobilisering hvis ikke en total kapitulasjon var ivente.

I tilslutning til ovenstående må jeg spørre:

Hvorledes kan noen med hånden på hjertet tvile på at denne overenskomst gjelder den totale kapitulasjon? Hvert eneste punkt angår den norske overkommando og angår overkommandoens hele militære myndighetsområde og myndighet og omfatter utelukkende punkter som bare den norske overkommando har rett til å ta bestemmelse over. Og så skulle det plutselig vise seg å være en delkapitulasjon? Hvorfor tar han ikke for seg telegrammet fra den norske regjering i London på vegne av kong Håkon til den svenske regjering av 5. juli 1940. Det lyder: «Regjeringen har intet å innvende

(Forts. side 3)

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:
ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

«Historiens dom»

Når vi opp gjennom årene har krevet vår rett og en revisjon av det «rettsoppgjør» hvis skavanker etterhvert var blitt åpenbare selv for de mest tungnemme, så har vi ofte blitt avspist med dette at nok kan det være adskil- lig å utsette på det politiske oppgjør som fant sted etter annen verdenskrig, men det lar seg ikke gjøre å rette på det, en får overlate det til det man så beleilig griper til, «historiens dom».

Men også denne «historiens dom», som tydeligvis skal avsies en gang i en fjern fremtid når både de som galt gjorde og deres ofre har vandret heden, må bygge på visse premisser. Og premissene er vel i første rekke det som presenteres av «samtidshistorisk forskning».

I dette land har denne forskning i første rekke vært dominert av professor Magne Skodvin, som ikke bare selv er en nidkjær forkjemper for den autoriserte lære, men som også har utdannet en flokk Tordenskiolds sol- dater som ustanselig og overalt sverger til magisterens ord. De fyller bøker, aviser og tidsskrifter, de gir sin — eller rettere sagt Skodvins — mening tilkjenne i radio og fjernsyn. De er overalt påferde for å ta «historiens dom» på forskudd.

Hva er nå ellers denne «historiens dom» som man på- beroper seg? Er det også en slags demokratisk affære hvor en teller opp at de fleste levebrødhistorikere naturlig nok, bl. a. av hensyn til karrieren, holder seg til den autori- serte lære, og derfor alt har avsagt «historiens dom»? Eller er det andre kriterier som skal legges til grunn, f. eks. objektivitet og selvstendighet?

Når det gjelder historieforskning har ellers riksantikvar Mannsåker, som er formann i Den Norske Historiske Forening, i en samtale med Aftenposten slått fast det en selv har måttet legge merke til når det gjelder den skodvinske historieskole, at objektivitetsidealet «i og for seg er uoppnåelig». Men, vi synes riktignok en kunne gjøre alvorligere forsøk enn det gjøres.

Ellers er riksantikvaren inne på noe som er meget vesentlig når en skal skrive objektiv og sannferdig sam- tidshistorie, dette at de nødvendige underlag må legges frem for offentligheten. «Den største vanskelighet», sier riksantikvaren, «er utvilsomt at meget materiale ennå ikke er tilgjengelig». Han peker på at en prinsipielt regner materialet for tilgjengelig først når det innleveres til Riksarkivet etter 25 år. Og «For diplomatisk og militært materiale gjelder ofte lengre utilgjengelighet. Adskillig stoff holdes også tilbake av hensyn til privatlivets fred.»

Når det gjelder «historiens dom» i forbindelse med okkupasjonen av Norge, så er det som kjent svært meget materiale som mangler. Først og fremst bør en kanskje, eftersom striden står om den norske krigføring, nevne den militære undersøkelseskommissjons innstilling, som man fortsatt nisitter på og ikke vil ut med. Nå er jo det i og for seg talende nok, men likevel. Og hvorledes er det med dokumenter og annet i forbindelse med Norges for- hold til og forhandlinger med England forut for den tyske okkupasjon? Slik kunne en regne opp en lang rekke savnet materiale som er begravet, Gud vet hvor.

Hva kan så grunnen være til det? Noen militær grunn til å hemmeligholde det som skjedde dengang for 30 år siden kan det da ikke være lenger og vel heller ikke «diplo- matiske», hva det nå ligger i det. Er det så dette som Mannsåker kaller «privatlivets fred» som gjør at man

Løbergsaken:

Utsettelse påny?

Løbergsaken skulle som tidligere meddelt opp for Høyesterett 10. februar, men nå har etter hva FOLK OG LAND erfarer høyesteretts-advokat Annæus Schjødt jr. på vegne av Løberg bedt om utsettelse. Hans S. Jacobsen vil naturligvis gjerne se å bli ferdig med denne gamle saken nå og hans prosess- fullmektig, høyesterettsad- vokat Albert Wiesener har protestert mot at saken ut- settes. Det blir da Høyeste- rett selv som må ta stand- punkt til begjæringen om ut- settelse og noen avgjørelse i så måte forelå ikke da bla- det gikk i pressen.

HALLO!

Norges gode hoder opp- fordres til å undersøke sam- menhengen mellom maktha- vernes unnlattelse av å be- riktige det såkalte rettsopp- gjør med landssvikene og den synkende respekt for lov og rett og stigende krimi- nalitet i velferdsstaten Nor- ge.

Christian Bekker

ikke skal få vite sannheten? Hensynet da vel til de an- svarlige fra dengang, de som ikke ble dømt men hedret? Men var det noen som tok eller tar hensyn til dette med «privatlivets fred» når det gjelder dem på den an- nen side?

Under slike forhold er det vel kanskje ikke så meget en kan vente seg av en dom avsagt av «historien» på ba- sis av manglende dokumen- ter og skodvinsk fortolkning av det som er tilgjengelig. En får kanskje heller sette sitt håp til dette at utlandet, og i første rekke da kanskje Storbritannia, mere og mere synes å ville ha et ord med i laget når det gjelder også det som hendte i Norge i 1940 og senere. Det er vel kanskje ikke så enkelt helt å neglisjere utenlandske me- ningstilkjennegivelser totalt, og det kan vel kanskje også hende at Storbritannia på sin side legger frem materi- ale man helst vil skjule her i landet?

Er det grunnen til de styg- ge skrik i presse og annet sted, og den direkte person- forfølgelse man driver når utlendinger tillater seg å vil- le korrigere den skodvinske historieskrivning? Men de som til stadighet har påbe- ropt seg «historiens dom» burde iallfall anstendigvis ikke skrike.

Generalforsamling i A/S Folk og Land

holdes torsdag 26. februar 1970 kl. 12 i Kierschowsgt. 5, Oslo.

Til behandling foreligger regnskapet for 1969, valg m.v.

Til å møte innkalles aksjonærer, som også kan representere andre aksjonærer hvis de har skriftlig fullmakt. Fullmakt kan også sendes et av styrets medlemmer — Holm, Paasche, Isachen eller redak- tør Melsom, eventuelt adressert til Folk og Land, postboks 3214.

Styrets medlemmer innkalles til å møte samme dag og samme sted kl. 11.

Olaf Holm
styrets formann

Krigen fortsatte ikke

(Forts. fra side 2)

mot at norske soldater ven- der hjem. «Krigen er slutt». Her står intet om at kri- gen på norsk grunn er slutt. Det står: Krigen er slutt.

Når Wrede Holm påstår at krigen fortsatte, kommer han i skade for å komme i konflikt med en større mi- litær, nemlig general Ruge. Jeg sikter da til hans utsagn i «Krigens Dagbok» 1 s. 410: «Den 9. juni kapitulerte jeg med de gjenværende norske stridskrefter.»

Jeg må spørre: Er det van- lig at en underordnet hevder at krigen forsetter når sjefen for overkommandoen har kapitulert? Og står en slik manns ord til troende?

Hvis så Wrede Holm hev- der at Kongen fortsatte kri- gen, må jeg henvise til Ru- ges telegram av 8. juni 1940 om at Kongen og regjering hadde befalt ham å innstille fiendtlighetene.

La oss holde oss til fakta, og ikke forskusle sannheten. Jeg kunne selvfølgelig få bedre smør på maten ved å hevde noe annet enn det jeg gjør, men det får være.

Og så vil jeg få sitere fra siste side av protokollen for siste statsråd på norsk jord i 1940:

«Proklamasjon til det norske folk om Kongens og Regjeringens reise fra Nor- ge.

Proklamasjonen ble god- tatt og undertegnet av Kon- gen og Statsministeren. H.M. Kongen uttalte deretter at han den hele tid hadde tatt hensyn kun til landets beste uten å ta noensomhelst per- sonlige hensyn og han gikk ut fra Regjeringens med- lemmer hadde gjort det samme. Etter nøye overvei- else var han kommet til det bestemte resultat at det eneste han og regjeringen i den foreliggende situasjon hadde å gjøre var å reise fra Norge for i et fremmed land å fortsette arbeidet til Nor- ges beste. Kongen uttalte

deretter: leve fedrelandet.»

Undertegnet av Kongen og Regjeringens medlemmer Dette er Norges offisielle standpunkt til situasjonen i juni 1940.

Hvor blir det så av den fortsatte krig?

Vivestad, 15. januar 1970.
Sigm. Esgem

Dødsfall

En av bladets gamle, tro- faste venner, Andreas Løvli, Onsøy har gått bort, vel 87 år gammel.

Han var rørende i sin kjærlighet til bladet og i sin tro på at sannheten tilslutt ville seire selvom han selv, som han skrev, vel ikke ville oppleve det.

Løvli, som hadde virket i kirkens tjeneste som orga- nist i 60 år, da han ble satt på porten i 1945, var fylt av dyp kristelig tro, men han var skuffet over kirkens tje- nere og deres harde hjerter.

Vi kommer til å savne vår gamle venn meget og lyser fred over denne gode og ær- lige manns minne.

OM «UTDANNINGS»- SAM- FUNNET

London har fått sitt «kri- tiske universitet» efter møn- ster av Berlin og Hamburg. For en gangs skyld gir de gode britene blaffen i å hyk- le, de kaller det hele rett og slett et «anti-universitet». Ifølge læreplanen skal «stu- dentene» (om vi får lov) blant annet befatte seg med fag som «eksperimentell musikk» og «geriljakrigens sosiologi». Dertil har man et alminnelig «studium» — som vi formoder er obliga- torisk for alle nye lærde — nemlig noe man har kalt «Kursus i total anti-læring». Vår kilde opplyser ikke noe om hvilke stillinger folk (de kaller seg visst forresten «medmennesker») med slik bakgrunn er kvalifisert for.

«KUNST»

Vest-Tyskland er et av de land som er kommet lengst i «demokratiseringsprosessen», noe som forøvrig er pålagt befolkningen ved grunnlovsbestemmelse.

Demokrati kan gi seg utslag på de forskjelligste måter, ikke minst innen kunsten og det har Vest-Tyskland til overmål vist.

En såkalt bildende «kunstner», Otto Mühl fra Wien, er en av de fremste eksponenter for protestkunst. Samme gode demokrat var blitt invitert til å fremføre et gjestespill på statens høyskole for bildende kunst i Braunschweig. Men det skulle ikke studentene gjort. «Kunsten» gikk ut på å slakte en gris på en hvit seng og helle blodet og innvollene over en naken pike. Studentutvalget som inviterte Mühl, har nå tatt sterk avstand fra hans form for bildende kunst.

Det samme har befolkningen i Braunschweig gjort ved å undertegne en protest mot at aulaen blir brukt som slaktehus, bordell og offentlig toalett.

Den fremmelige kunstner har også gjestet Köln, hvor han slaktet en hund og gikk til sengs med en pike midt oppe i innvoller og blod. Men der var det ingen som protesterte mot forestillingen, hverken privatpersoner eller myndigheter.

FOR UNGDOMMEN

Red.: Hallvard M. Paasche

Men nye slekter fødest der korp og daude gol
og nye heimar reiser seg av gruset,
og borni spring på tun att og tindrar i sol
og nye bjørker syng sin song kring buset.

I et intervju sa «kunstneren» at han anså Vest-Tyskland for å være verdens mest liberale land i så måte.

Vi synes slik «kunst» er typisk for dagens Vest-Tyskland og vil unnlate å kommentere utviklingen. Bare Bundes-Deutschland kan tillate at noe sånt skjer.

Men vi skal heller ikke være blinde for at det også her hjemme er krefter som arbeider på også å gjøre Norge delaktig i denne avanserte form for nydemokratisk «kunst» og det er dessverre også nok av idioter som anser det «fremskrittvennlig» å tute med de røde ulver. Vi har jo hatt visse tilløp.

NÅR BLIR BUNDESSOLDATENE AKSEPTERT SOM MENNESKER?

Generalinspektør for Bundeswehr, Albert Schnez, påtalte før jul soldatenes dårlige økonomiske og sosiale forhold i Vest-Tyskland og

forlangte en bedring. Kampmoralen blir derav slett, sa Schnez. Disse var ikke de eneste sider ved soldaterlivet som han mente var skjæve. Hele samfundets stilling og syn på soldatyrket var meget dårlig, uttalte Schnez. Skylden for dette tila han presse, kringkasting og ikke minst filmer, som fremstiller soldatlivet nedverdiggende og lite attraktivt.

Disse uttalelser har ført til at SPD har gått inn for å avskjedige generalen, som politisk tilhører opposisjonen. Sosialdemokratene i Bundesdeutschland har alltid vært lite forsvarsvennlige og disse pauliord fra generaløyntanten falt dem tungt for brystet. Ved sin forsvarspolitik som har utartet seg slik Schnez karakteriserer det, har SPD og mange med dem forsøkt etter beste evne å holde antallet soldater nede på et lavmål.

Da Bundeswehr skulle opprettes, ble det fastsatt et reglement for soldatene som

skulle umuliggjøre ethvert forsøk på effektiv innsats både i fredstid og under krig. Borgere i uniform er en treffende karakteristikk for de soldater som først må ta støytten i tilfelle konfrontasjon med «kameratene» fra siste krig.

Ethvert ærlig forsøk på å forbedre forholdene for «fritzene» har møtt hardnakket motstand, spesielt fra SPD-hold.

Vi for vår del ser aversjonen i det tyske folk mot soldatyrket som et resultat av den hetspropaganda som blir drevet mot alt som hadde med Riket å gjøre. Hvis denne innstilling skal forsvinne, må tyskerne akseptere fortiden og holde opp med å fornede seg selv.

VED MUREN SPARES DET IKKE PÅ STRØMMEN

Da den tyske krigserstatningen skulle betales etter siste verdenskrig, falt øst-

statenes krav på DDR. Til tross for store uttelling, spesielt til Sovjet, har det lyktes Ulbricht å kvitte seg med gjelden.

Men ikke nok med det, idag er levestandarden i Øst-Tyskland dobbelt så høy som i Sovjet og en tredjedel høyere enn i Ungarn og Tsjekkoslovakia, opplyser Instituttet for økonomi i Vest-Berlin. De øvrige øst-blokkstater ser på DDR som et økonomisk under, selv om ikke alt er som ønskelig kunne være. For eksempel kan det plutselig oppstå mangel på elektrisitet, kull og andre forbruksvarer.

Elektrisitetsskrisen skyldes feil i planleggingen av forbruket. Spesielt er det den kjemiske industri som trenger langt mer strøm enn partipampene hadde regnet med. For å spare inn på forbruket, blir ikke lysreklame slått på og gatebelysningen er bare delvis i bruk.

Det er bare to steder det ikke blir spart på strømmen: flombelysningen langs Muren og det elektriske gjerdet på grensen mot Vest-Tyskland. Det er tydelig at Ulbricht satser mer på å holde sine kamerater innenfor den demokratiske republikks grenser enn å øke produksjonen. En prioritering mannen med bukkeskjegget foretrekker.

Slik kom Hitler til makten

Vi frisker opp litt som synes glemt i dag.

På bakgrunn av alt det som er servert i skolebøker, i presse og kringkasting gjennom de siste 25 år kan det forekomme spesielt ungdommen utrolig at Hitler kunne komme til makten i et Tyskland hvor så å si alle i dag synes å ha glemt fortiden. Det kan derfor være grunn til å gi en mere nøktern beretning om det som virkelig skjedde i Tyskland fra Versailles til Hitlers maktovertagelse.

Det avgjørende skippertak i denne forbindelse var det lille, men betydningsfulle landdagsvalg i Lippe 15. januar 1933.

Mot dette lille Lippe kastet Hitler partiets samlede krefter. 15. januar noterte partiet seg en ny økning av stemmer. Inntrykket av et stadig stemmetap var utslettet. Riktignok skrev Hans Zehrer dagen etter valget i «Tägliche Rundschau» med overlegen ironi: Lippe/Detmold, en vakker by, og der ett mandat.» Men samme dag hevdet «Deutsche Allgemeine Zeitung» i samme iskalde tone som en vanlig børsnotis: «Fra underrettet hold bemerkes at Gregor Strassers sjanser for et viseskanslerembete er betydelig sunket.»

På samme tid gjorde Adolf Hitler et dristig, men heldig diplomatisk sjakktrekk. På et møte i Köln sluttet han forbund med sin tidligere motstander von Papen, mot kansleren Schleicher. Det lyktes med Papens innflytelse å bevege riksprezidenten til å avskjedige Schleicher i slutten av januar 1933 og søke underhandling med Hitler.

30. januar 1933 utnevnte Hindenburg regjeringen Hitler — Papen — Hugenberg.

Denne stunds dype symbolske betydning merket de jublende folkemasser godt, som om aftenen hyldet den gamle president og den nye kansler. Etter lang ødeleggende kamp hadde presidenten, den ærverdige legemliggjørelse av det tyske folks

store krig, betrodd rikets ledelse den mann som en gang hadde tjent under ham som soldat, og nå var fremtidens fører, og den som politisk gjennomførte den tyske frontens vilje.

Mindre klart så det tyske folk dengang det hemmelige politiske spill. Det kunne og måtte ikke forstå hvorfor Adolf Hitler da han for første gang kjørte fra Kaiserhof til Rikskansliet omgitt av jublende menneskemasser som rev politisperringene ned, viste et ansikt som var blekt av indre opphisselse og sammenbitt i voldsom viljeanspennelse. Folket kunne og måtte ikke vite hva Hitler visste, at nå først, med regjeringmakten, måtte det farlige spill om den virkelige seier spilles til ende og avgjøres.

Mens motstanden reiste seg mot ham på alle kanter fra dem som vel visste at hans fulle seier ville være slutten for dem, disponerte Adolf Hitler til å begynne med bare over den politimyndighet som hans ministre Frick og Göring hadde.

Da lyktes det avgjørende sjakktrekk for ham: oppløsningen av riksdagen. Han kalte folket til hjelp mot si-

ne motstandere. 5. mars sto NSDAP ved målet med 17 millioner stemmer. For første gang siden rikets opprettelse var Sentrums parlamentariske nøkkelstilling brutt. I Syd-Tyskland ble jorden revet bort under føttene på de motvillige regjeringer. I alle deler av Tyskland ble den nasjonalsosialistiske revolusjon spontant fullbrakt av folket selv.

21. mars 1933 fikk det nye rike sin innvielse i tradisjonen i garnisonskirken i Potsdam. Ved Fredrik den stores grav betegnet riksprezidenten Hitlers regjering som den regjering som hadde hans tillit, og anerkjente dermed den nasjonalsosialistiske revolusjon. Ved Fredrik den stores grav hyldet Hitler den gamle generalfeltmarskalk som hadde opplevet 1866, 1870, 1914 og 1918, og som nå sto fadder til det nye rike.

To dager etter høytideligheten i Potsdam fant Weimar-demokratiets legale oppløsning sted i Krolloperaen. Om det noterer Walter Frank i sin dagbok:

«Riksdag i Krolloperaen! Det var ikke mer et parlament i egentlig betydning. Halvparten av forsamlingen

var i brune uniformer. President Göring ledet møtet knapt og konsist. Langs veggene og ved utgangene hjelpepolit fra SA og SS. Sentrum trykket og taus. Sosialdemokratene tause og i stadig — ugrunnet — dødsangst. Nesten bare nasjonalsosialister på galleriene, de griper inn med bifall og mishagsytringer mot de radikale. Foran dørene SA og SS. Bak sperringene folket. Mange likhetspunkter med konventet i den franske revolusjon. Bare at alt foregår uten blod, i streng orden og disiplin. De ordnede forholds revolusjon.

Kl. 6.15: Representanten Wels har ordet:

Lederen for sosialdemokratene — en middelmådig spissborger. Han taler med klagende stemme, med den falske patos som alle disse gamle parlamentarikere har. Intet virkelig skarpt angrep. For, man merker det, mannen er redd. Hans klagende, bønnfallende stemme røper for psykologen: «Jeg må jo holde min lille tale, jeg er jo fraksjonslederen. Men jeg tror heller ikke mere på det jeg sier. La meg bli ferdig i en fart, så blir pinen kort. Jeg vil

(Forts. side 7)

«APRILDAGENE»:

De norske krigsanstrengelser

En fornyet undersøkelse av Ralph Hewins

TILLEGG

Hvorvidt Norge var

1. Nøytralt
2. Hadde mobilisert
3. Hadde en regjering som funksjonerte effektivt
4. Hadde en generalstab som funksjonerte effektivt eller
5. Var «i krig» (i vanlig betydning av betegnelsen) kan lettest bedømmes ut fra etterfølgende dagbok over begivenhetene i «april dagene» og deres eftervirkninger i mai—juni 1940.

Denne dagbok har vært grunnlaget for min reeksaminasjon, men jeg har selv sagt referert til mange andre kilder:

April:

7.-8. Britisk ekspedisjon forlater Scapa Flow og Rosyth for Norge for å legge miner i territorialfarvann og ta Narvik, Trondheim, Bergen og Stavanger, ifølge ordre gitt av kabinettet 3.4. (Lady Violet Bonham Carter — senere baronesse Asquith — i «Winston Churchill as I know him», etc.)

8. Den norske regjering avslår generalstabens anmodning om å legge miner i norske territorialfarvann og beordrer dem fjernet fra Oslofjorden, Kristiansand og Bergen.

Fyrbelysningen slokkes fra Stat til Hvaler (sørover, mot Tyskland), men holdes tent fra Stat nordover (mot vest, mot United Kingdom). (Boken om Quisling). Britiske miner lagt i den norske «led» (kl. 0430—0500) av seks krigsfartøyer (øyenvitner).

Tysk troppeskip med kurs for Norge (Rio de Janeiro) torpedert utfor Kristiansand og identifisert som sådant. Andre invasjonsmeldinger. (1715).

Stortinget drøftet protest til United Kingdom mot mineleggingen (1715). Kong Haakon forlot Lucullus-bankett, Oslo (ca. 2230).

Pol III vedret tysk krigsskip som løper inn i Oslofjorden (Færder). (2306).

9. Regjeringen foreslo hemmelig, delvis mobilisering gjennom posten fra 11.4 å regne (ca. kl. 0400). Konge, regjering og stortingsmenn forlot Oslo for Hamar med ekstrapost og ad landeveien, idet de overlot til Welhaven

(Oslo politi) å overgi Oslo. Generalstaben forlot Forsvarsdepartementet og kjørte til Slemdal, Eidsvoll og Hamar. Kl. 0730. Regjeringen og omkring 145 av de 150 stortingsmenn møttes på Hamar, Lykke (Høyre), Mowinckel (Venstre) og Sundby (Bondepartiet) oppnevnt av regjeringen etter «skarpe partipolitiske sammenstøt i regjeringen» (Trygve Lie. Hastig avreise til Elverum (1930). Midlertidig fullmakt til å forhandle med tyskerne gitt regjeringen uten stemmegivning. Stortinget spredte seg (kvelden). Kongelige familie, Hambro og regjeringen nådde Nybergsund postkontor (midnatt). Hambro hindret sluttelig Nygaardsvold fra å tre tilbake.

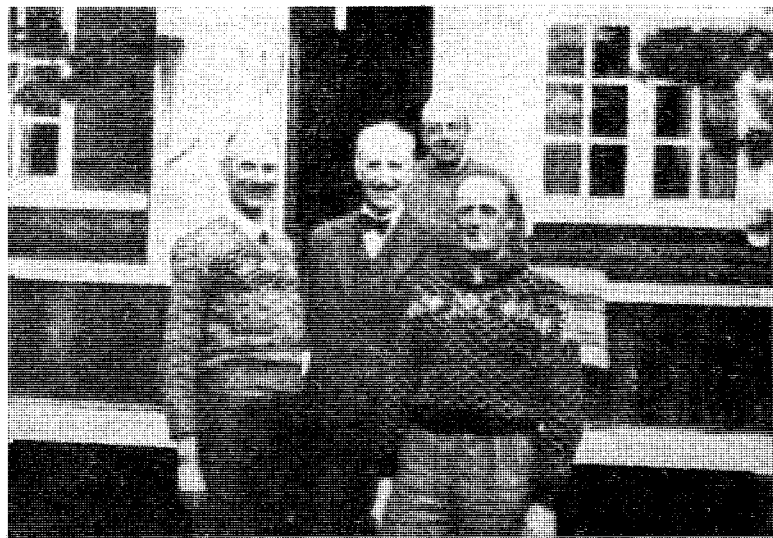
(Første Quislingregjering): kl. 1932. «Folk visste ikke som Quisling — at en tysk invasjon var i gang» tidlig 9. april — Hjelmtveit i Arbeiderbladet 18.10.69. Og «I sine planer opererte tyskerne ikke med femtekolonister». Videre: «Sjefen for infanteristyrken ombord i Blücher, generalmajor Erwin Engelbrecht, som kom seg uskadd i land og dukket opp i Oslo, kjente jo ikke engang Vidkun Quislings navn» — Skodvin i Aftenposten 12.11.69.

10. Regjeringen foreslo flukt inn i Sverige, som antydte av Hambro og Nygaardsvold 9.4. Olav protesterte. Den finske militærattaché vekket gruppen med nyheter om aksjonen mot luftattaché Spillers styrke ved Midt-skogen kl. 0130. (0530). Ljungberg, Laake, Hatledal

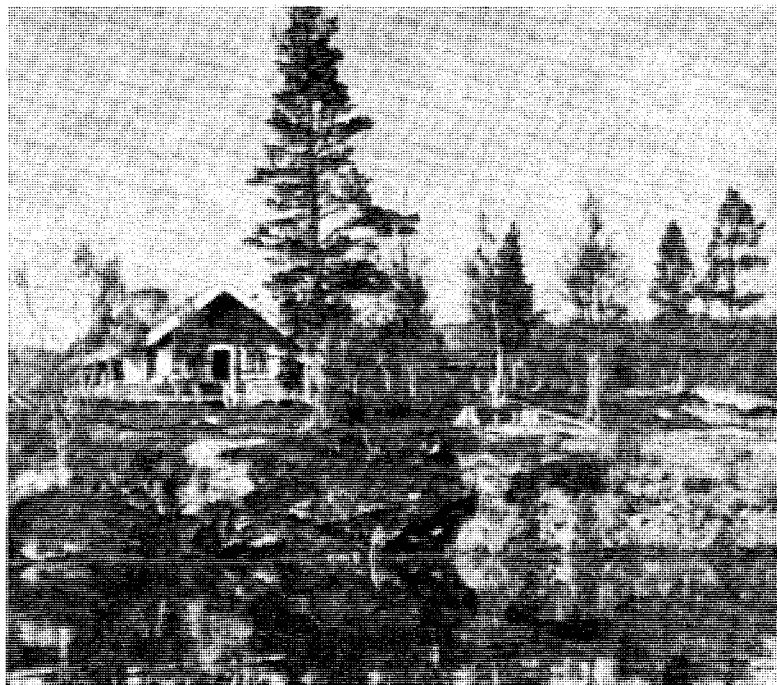
og Ruge erklærte at motstand var «håpløs» — de væpnede styrker «a rabble» (mob) — bortsett fra muligens i Trøndelag og Vest-Norge (Hambro). Kongen og Koht returnerte sammen med Mowinckel, Lykke og Sundby til Elverum for å forhandle med den tyske minister Bräuer. Kongen godtok ikke en ny regjering innbefattet Quisling og vendte tilbake til Nybergsund i tårer. (1500). Første budskap fra konge eller regjering til nasjonen siden invasjonen: «å holde fast ved den norske frihetsarv» (ikke å «slåss»), over Hamar og Vigra (Ålesund) radio (2310). Ruge øverstkommanderende. Hambro med kronprinsesse Märtha og kongelige barn til Stockholm.

11. Kongen mottok Quislings utsending, K. S. Irgens, som «fungerende sjef for forsvarsdepartementet», og brast påny i gråt (Tidlig).

Elverum og Nybergsund kommunikasjoner bombet. Kongen og regjeringen flyttet nordover til Innbygda i Trysil. Flukt til Sverige drøftet påny — Olav nektet. Forsøk på å nå Ruge ved Lillehammer (Øyer) bestemt. Nygaardsvold og kolleger kommer til Rena, via Elverum. Kongen, Olav, adjutant Østgaard, Koht, Lie og Wold hørte at tyskerne var 25 km fra Rena og trakk seg tilbake nordøstover til Drevsjø. En søvnløs natt. (Slik ble de 4 ledende nordmenn — kong Haakon, Hambro, Nygaardsvold og Ruge — skilt fra hverandre.)

Kong Haakon og daværende kronprins Olav foran hytten. De to andre på bildet er ingeniør Johan Anker (i midten) og Kongens adjutant, oberst Oswald Nordlie.

Kongens oppholdssted i Målselvdalen, Dybwad Holmboes hytte ved Langvatnet.

12. Den kongelige gruppe kom til Lillebo (ved grensen), (om morgenen). Koht telefonerte angående tillatelse til å gå inn i Sverige. Sverige ga tillatelse, men fastsatte at de måtte komme som private borgere, ikke som en regjering (1330).

Kongen reiste inn i Sverige for «2 dagers hvile». Koht, Torp og Hjelmtveit (Kirke departementet) dro videre til Särna og kom til Sälen (utenfor kartskissen) neste dag. (Svensk Hvitbok 17.4.48). Skuffet over Sverige, vendte Kongen, Olav, Østgaard, Lie og Wold tilbake til Norge fra Fløtningen (Sverige) og forsøkte atter å nå Ruge ved Øyer med tanke på å fortsette videre til Voss og Hardangerfjord. Til Rena i to små biler og opp langs Glomma til Koppang, hvor de ble nektet husly «av frykt for tyske represalier.» (Midnatt).

(Berg begynte å samle sammen Administrasjonsrådet for det okkuperte Norge, d.v.s. alle nøkkelpunkter fra Narvik og sørover.)

13. Forsøk på å nå Ruge skrinlagt. Nordover til Rendal (0300), kort hvile. Videre til Tynset, sørover til Alvdal, vestover til Follidal og Trondheim-Oslo-banen (under norsk kontroll fra Støren) til Hjerkin (1800) — gjenkjent av stasjonsmester Knutsen. Telefonerte Ruge (første kontakt med øverstkommanderende på 3 dager). Anla forkledninger og fortsatte i postvogn sørover (1814) til Otta (2115). Ankom i lensmann Hauges bil til Heggelund Pensjonat ved Otta i forkledning (ca. 2300), vertinne fru Anna Roos. Major Munthe ankom fra hovedkvarteret. Besluttet å begi seg til den britiske fortropp ved Andalsnes (Romsdal). Tilsengs fullt påkledd (midnatt).

14. 63 tyske fallskjermso-l-dater okkuperte Dombås—Dovre, idet de avbrøt forbindelsene med Lesja og Romsdal (0700). Arne Sunde (eksjustisminister) og Benjamin Vogt jr., som var blitt sendt av Ruge for å finne Kongen, trakk seg tilbake fra Dombås. Nygaardsvold, Koht og Torp kom til Heggelund (om morgenen) etter å ha tapt kontakten med Kongen i 3 dage. Kongen, Olav og regjeringen bekjentgjorde at de hadde søkt skjul ett eller annet sted i Norge (radio). Fluktruter drøftet. Kongen ønsket ikke å flytte seg før Romsdalsveien var blitt klar igjen, Nygaardsvold ønsket å fortsette til Grotli og Geirangerfjord, eller via Røysheim til Sognefjord. Ruge insisterte på at Kongen og ministrene skulle fortsette til Vågå (eftermiddagen). Dovre var da meldt renset for tyskere og flyktningene dro avsted for Romsdal. Østgaard undersøkte og fant at tyskerne fremdeles holdt stillingen. Tilbake til Heggelund. Kongen rasende fordi en slik bitte liten tysk styrke blokkerte veien for ham. Arne Sunde ankom.

(Quislingregjeringen endt, Administrasjonsrådet overtok kontroll over det okkuperte Norge under tyske auspicer etter at Kongen og regjeringen hadde forsvunnet).

Vogt fant Ljungberg, Koht og Torp nord for Øyer, «men hovedtyngden av regjeringen selv hadde som riktig var gått i dekning» (d.v.s. Kongen og statsministeren gjemte seg med rette), (om morgenen). Omkring denne tid evakuerte general Carl Erichsens 1. divisjon til Sverige fra Østfold. Det kongelige selskap bestemte seg for å dra avsted mot Sognefjorden via Lærdal og Fagernes. (Forts. side 6)

De norske krigsanstregelser . .

(Forts. fra side 5)

16. Trygve Lie sa: «Vi kan ikke utrette noe med bare nevene». Vogt: «Mellom tyskerne og Kongen og de øvrige myndigheter befant seg såvidt vi visste ikke en eneste norsk soldat.»

Den kongelige gruppe flyttet til Vågåmo prestegård (om kvelden). Statsrådet foreslo igjen å forsøke å nå Åndalsnes via Dombås og Lesja.

17. Vogt returnerte til Øyer forbi uvæpnede skiltvakter. Ruge overtalte Kongen og Olav til å dra til Sandbu gård (Rudolf og Thomas Olsen): Thomas møtte ruge med rødfarget hår, (om kvelden). Kongen hadde sine tvil, spurte fru Olsen om han hadde gjort rett i å avvise Quisling. «Han søkte nå en anledning til å få besvart av en kvinne med hennes spesielle innstilling og reaksjoner overfor krigen» (Om kvelden). Kongen skiftet klær, men sov fullt påkledd. «Hvis tyskerne kommer inn skal de finne meg i buk-sene.»

18. Maten på Sandbu slapp opp, tur til Heggelund etter forsyninger. Haakon: «Det er på høy tid at britene gjør noe mere enn å gi fine løfter.»

19. Tyskerne rundt Dovre overga seg og veien til Romsdal klargjort. Trygve Lie møtte admiral Philip Vian ved Åndalsnes, den første kontakt mellom den norske regjering og den britiske overkommando siden 9. april. Lie telefonerte (ved middagstider) at en britisk militærmisjon (Flying-Officer Richard Willard Whitney Straight, som Churchill hadde sendt spesielt for å finne den forsvunne konge) ville komme til Dombås. Olav og Østgaard til Ruges hovedkvarter på Øyer, idet de samlet opp Koht på Otta (om kvelden). Haakon og Nygaardsvold bestemte seg for igjen å forsøke å nå Romsdal via Dombås, men Ljungberg ringte fra Åndalsnes om å stoppe dem. Haakon sint over forskjellen på de sivile og militære råd. De militære understreket at «grunnen til hele misæren lå i alle de unnlåtelsessynder som var begått helt fram til en ugjennomførlig mobilisering med fienden i landet.» Oberst Nordlie utnevnt til Kongens adjutant, Østgaard forble hos Olav. Ruge ventet mere fiendtlig aksjon rundt Otta og rådet Kongen til å fortsette til Lesja, men Ljungberg nedla forbud.

Den norske legasjon i Berlin fortsatte å funksjonere til denne dag.

(Whitney Straight og Haakon møttes på Otta, utilfredsstillende, tidspunkt usikkert.)

20. Ruge nedla også forbud mot Lesja-planen etter at Lie hadde telefonert at Åndalsnes var blitt alvorlig bombet (0800). Admiral Sir «Teddy» Evans (senere Lord Mountevans, som Churchill også hadde sendt for å grave frem Kongen) telefonerte fra Golå (nær Øyer) kl. 1100 om et møte neste dag, idet han hadde funnet at Ruge var «nesten totalt uvitende om den militære situasjon» og noterte seg «like sterk uvilje mot britene for å ha latt landet bli herjet som mot tyskerne for å ha gjort det.» Koht og Unni Diesen til Stuguflåten.

21. Evans kommer til Sandbu, instruert om å «stive opp den norske regjering» og væpnet med glaserte kastanjer og asparges for Kongen, som mottok ham i et soveværelse. Kongen og de tilstedeværende ministre erklærte at «det i virkeligheten ikke var deres krig» og Evans vendte tilbake til Stockholm «dypt deprimert». (Lie, Ljungberg, Koht fraværende, og det var selv-sagt også Hambro i Stockholm). (Om morgenen).

Åpne telefonsamtaler usikre og kodenavn ble brukt fortsatt. «Dannemann» (Lie) telefonerte «Petter» (Østgaard) fra Stuguflåten og ba om at «Sjefen» (Haakon) skulle forlate Sandbu og komme dit, men «Petter» gjorde innvendinger. Vogt gjorde imidlertid istand losji for Haakon på Lesjaverk (Mikal Thøring) på veien (Kvelden).

Munthe ringte fra hovedkvarteret og meldte at tyskerne bombet Raumabanen (Åndalsnes—Dombås) ved Bottheim, Lora og Lesja og hadde brutt linjen ved Bottheim, for å hindre allierte knipetangsbevegelser mot Trondheim fra sør og nord (Namsos, hvor generalene DeWiert & Béthouart hadde etablert et brohode den 14.) (1909) ringte Ole Berg fra hovedkvarteret og rapporterte at Lillehammer hadde overgitt seg, britene var blitt slått tilbake med et tap på 700 mann og nordmennene var nå «for utmattet til å kjempe» (2030), (WSC). Kampen varte bare to timer. Haakon kastet budskapet på varmen, klar over at norske styrker ikke kunne hjelpe ham og at han måtte

stikke av til Åndalsnes nå eller aldri. Forlot Sandbu for Lesjaverk i bil (2115) og ankom 2 timer for sent idet sjåførene hadde kommet på villspor og var redd for de bratte, trange veier. «Hele arrangementet var dessverre litt av en blamasje» (Vogt). (Midnatt). Møte med Ljungberg, tilsengs kl. 0100.

22. Lie ønsket fremdeles at Kongen skulle komme til Stuguflåten, men Østgaard holdt fast ved at Kongen var utkjørt. Også Østgaards hår, rødfarget som forkledning, var nå blitt lyserødt og lysegrønt. (Frokost). Ministrene på Stuguflåten ringte at de hadde til hensikt å holde statsråd der, Østgaard ble overstemt og Kongen reiste lydige dit med Olav (1200). De fire tilstedeværende ministre (Lie, Koht, Wold og Nygaardsvold) rekvirerte handelsflåten som var blitt chartret av de vestallierte for 6 mndr., gransket militæradministrasjonen som knapt eksisterte etter 9. april, drøftet siviladministrasjonen som fullstendig var i hendene på tyskerne og Administrasjonsrådet, refererte til Norges Bank, hvorfra gullbeholdningen var meldt bragt bort, og overveiet Norsk Rikskringkasting, som nå var tysk-kontrollert. Flere bomber sloppet i nabolaget og tanken om å vende tilbake til Lesja ble oppgitt. Ministrene Støstad (Sosialdepartementet) og Sven Nielsen (uten portefølje) rekonoserte veien til Åndalsnes og Molde. Den aften kjørte Haakon og Olav sammen med sine adjutanter langsomt ned den dårlige vei til Åndalsnes (2100), hvor Kongen så lengselsfullt mot Grand Hotel Bellevue, men presset på videre på enda dårligere veier til Hen, så langs Rødven og Romsdalsfjord til Åfernes. Der tok en dampbåt ham opp og bragte det kongelige selskap til Molde (0300).

23. Fylkesmann Utheim fant husly i enken Mor Preuthuns villa «Glomstuen» for Kongen og Olav i utkanten av Molde, for ministrene på Knausen og Retiro pensjonater. Statsrådet møttes på Knausen. Haakon traff sin marineöverstkommanderende, admiral H. Diesen, for første gang siden 9. april.

24. (Reichskommisariatet etablert i Norge under Joseph Terboven).

25. London radio offentliggjorde at kong Haakon hadde forkastet Administra-

sjonsrådet 19. april (Ingen kommunikasjon mellom Kongen og Oslo siden han talte med Berg pr. telefon 18. april).

27. Kongen hørte i radio at Tyskland hadde erklært Norge krig, ensidig, den foregående dag.

28. Molde bombet, Kongen og Olav-søkte ly under et

bjerketre som har blitt utmerket med en minneste med et dikt. Britene begynte å evakuere Åndalsnes.

29.-30. Kongen og Nygaardsvold-regjeringen får asyl ombord på destroyeren HMS Glasgow, som satte iland alle unntagen to av dem ved Harstad. (Koht og Ljungberg fortsatte til United Kingdom).

EFTERSKRIFT

Mai:

2. Kongen og regjeringen ankom Tromsø ombord på 1905 norsk torpedojager Heimdal (kl. 0400). Til Målselv, 120 km borte, hvor de ble mottatt av den stedlige lege (K.R.B. Røine) og innlosjert i to hytter (Dr. og fru Dybwad-Holmboe). Kongen og Olav hadde hver sitt soveværelse og det var et toalettrom. Den andre hytten var audiensrom, konferanserom og spiserom. Ministrene bodde på meieriet i Storsteinness, 80 km fra Tromsø og 40 km på tredjeklasses vei fra ødemarken i Målselv, avskåret fra det okkuperte Norge landverts, bortsett fra de store avstander i Sverige/Finland.

4. Telefon installert i Målselv og det første telegram avsendt.

6. Radio installert.

7. Kongekringkasting fra Troms: «Vi fortsetter gjen-erobringen av Norge» (Fremdeles intet «slåss»)

8. Det første statsråd siden 30.4. da fluktveier var blitt fastsatt ombord på HMS Glasgow.

18. Koht og Ljungberg vendte tilbake fra London. Ruge utnevnt til forsvarssjef.

23. Kongen kringkaster igjen uten å nevne «å slåss».

24. Gamle Oslo-aviser ankom fra Sverige: «brakte meget nytt».

27.-28. Narvik tatt av to franske fremmedlegion-bataljoner og en norsk bataljon under kommando av general Béthouart (WSC).

31. Hambro, som 10. april «reiste til Sverige med fullmakt fra regjeringen», vendte tilbake og et statsråd ble holdt, «det første på lengre tid hvor alle regjeringsmedlemmene var til stede» («Haakon VII», Den Norske Forleggerforening). Hambro «lyttet natt og dag på London, fransk og svensk radio».

Juni:

1. Kongen ble underrettet

om at de allierte evakuerte Norge totalt.

2. Vadsø radio utbombet.

3. General Carl Fleischer, sjef for den (i virkeligheten) 3 500 mann sterke norske 6. divisjon, fløy fra Narvik til Tromsø.

5. Kongen konfererer med britiske og franske representanter.

6. Kongen konfererer med minister Ljungberg.

7. Statsråd holdt på biskop Wollert Krohn-Hansens bispegård, Tromsø — det siste på norsk jord på 5 år. Statsrådsprotokollen, 7.6.40, Bind II, UK, s. 309 sier: «Under disse forhold og fordi det har vist seg umulig å skaffe hæren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen — — — Kongen bifalt innstillingen.»

Efter at det hadde mislykkes å forhandle, via Sverige, om en demarkasjonslinje mellom det okkuperte Norge og de arktiske områder, bestemte regjeringen å «reise fra Norge for i et fremmed land å fortsette arbeidet til Norges beste.» Fremdeles ikke et ord om «å slåss». Olav protesterte nok en gang.

Kongen og regjeringen gikk ombord på HMS Devonshire nesten uten krigsmateriell eller militært personell, og fikk asyl i United Kingdom (10.6.) Norge helt okkupert.

«Fikk avdelingene — uten varsel i begivenhetenes gang — ordre om å avbryte offensiven og trekke troppene nordover for demobilisering.» (Dette refererer seg til Fleischers 6. divisjon i Narvikområdet — den eneste større norske enhet til å yde organisert motstand siden 9. april. Koht refererte korrekt til de andre nominelle styrker under Ruge som «geriljasoldater».)

8. Ruge telefonerte den norske legasjon i Stockholm idet han sa at han hadde mottatt «befaling fra Kongen og

(Forts. side 8)

«Rettsoppgjøret»s hemmelige ..

(Forts. fra side 1)

get folk i havsnød». Han hadde arbeidet gratis.

De andre hadde fått penger.

Der har man skilsmisseadvokaten som melder ifra til et tyskkontrollert kontor at hans klients motpart akter å forlate landet. Denne blir skygget av Gestapo, ca. 100 mennesker blir arrestert og 8 blir skutt. Hr. advokaten mente vel at anmeldelsen betød en økonomisk fordel for hans klient. — Ingen påtale etter okkupasjonen — Tvertimot. —

Der har man den av allierte fly bombete Værnes flyplass som på rekordtid ble opparbeidet av norske: Tyske fly kan igjen starte og den engelske flåteavdeling må avbryte operasjonene. Hvem averterte etter arbeiderne og beordret dem ut? Centralkomiteén i Trondheim (3 fremstående norske nordmenn). Opprettholder man fiksjonen om et nasjonalt-rettslig etterkrigsoppgjør er det naturlig å spørre:

Når ble de skutt?

Med en viss undring konstaterer man at de slett ikke ble skutt. Og undringen stiger til forferdelse når man konstaterer at de blir dekorert med videre: Her forelå faktisk sterk og effektiv, direkte støtte til fienden på slagmarken under kamp. Handlingsmotivet synes å ha vært økonomisk, varetagelse av kommunens økonomi? Eller hva?

Der har man alle tyskerarbeiderne som bygget festninger for dem og støttet dem på annen måte. Hvis handlingsmotivet bare var ønske om lønn — vanligvis ingen påtale.

Der har vi drap på jøder; ett eneste tilfelle: To heimfrontkarer drar ekteparet Feldmann ut på myra, myrder dem og plyndrer dem for smykker og penger, og senker likene i Skrikerudtjernet. Frifinnelse!!! Ja, de ble faktisk frifunnet. Ja, i Eidsivating! Dog dømt i Rakkestad herredsrett for «underslag» av 12 000,— kr.

Men så har man styremaktene, storting og regjering selv. Advarsler — om truende tyske forberedelser blir overhørt: Man steller med sosiale og økonomiske spørsmål.

Under flukten fra landet drøfter man — på fallrepet — sin egen økonomi i eksil. Ingen påtale. Ingen straff. Medaljedryss: Borgerdådsmedaljer. Og der: Hvem var det som satte den norske industri i virksomhet for den tyske krigsmaskin? Alt-så Kongsberg våbenfabrikk, Raufoss, utbedret Fornebu, osv. —

Jo, bl. a. Administrasjonsrådet. Ingen tiltale eller straff. Økonomiske overveielser synes å ha vært det som lå de herrer på hjertet. Det norske næringsliv ble herunder spent for den tyske krigsvogn. —

La oss tilslutt kaste et blikk på de to mest markante personligheter på begge sider: Den fremfor alle andre lovpriste og belønnete, samfunnets erklærte redningsmann, fedrelandets fader, Glücksburgeren Haakon den syvende, den folkekjære.

Og så på den andre siden: Den fremfor alle andre fordømte og straffete, samfunnsfienden og mordengelen, erkeforræderen, teledølen Quisling — alle «rettenkende» menneskers avsky.

Jeg tror ikke vi skal feste oss så meget ved hvem av de to herrer som var i besiddelse av de dypest rotfestede, norsk-nasjonale følelser, enten Glücksburgeren eller Teledølen, men der er en annen side ved dem som er verd å sammenlikne: Haakon den syvende var muligens — dette være sagt uten ønske om å fornærme noen — en mann med betydelige økonomiske anlegg og interesser?

Og Quisling? Denne fremragende matematiker, med en fenomenal sans for tall, var så pengefjern at han ikke visste hvor meget han hadde i lønn som forsvarsminister.

Den våkne leser har sikkert merket seg at i alle disse rettsstilfeller som jeg har antydnet, og hvor rettsvesenet har vist en så overveldende toleranse og humanitet, har det vært et sterkt finansielt aspekt. Ja, over alt hvor handlingsmotivet har vært rent finansielt har der overhodet ikke vært noen straffereaksjon.

Hvor derimot handlingsmotivet har hatt en samfunnsmessig karakter i tilknytning til Fører-ideen osv. har rettsvesenet reagert strengt.

Det er på tide at vi lærer oss å se den dype filosofiske overensstemmelse mellom dødsdommen over Quisling og frifinnelsen av Feldmannmorderne.

Rettsoppgjørets sjel er disse fem ord:

Ære være det finansielle handlingsmotiv!!

Under dette banner marsjerer «rettsoppgjøret» inn i historiens kavalkade, bestemt av fortiden — bestemende for fremtiden.

HUSK
ABONNEMENT-
FORNYELSEN

Yankee-politikk og realiteter

Demokratiets manglende evne til å frembringe lederskikkelser er noe henimot imponerende, selvom man betenker at en av dets åndelige hjørnesteiner i alminnelighet går ut på fornektelse av lederskapet i det hele tatt.

Vi skal i det følgende trekke frem endel sitater etter en rekke av de sørgelige figurer som har vært demokratiets «førere» på utsatt plass i de nærmest forgangne år, og se hvordan de til forskjellige tider har «vurdert» situasjonen i spillet om Vietnam.

Enkelte av uttalelsene er i de grader trangvikske, at vedkommende brødpolitiker neppe engang kan redde seg bak maksimen om at en minister undertiden «må lyve». Om det hele skyldes den vanlige demokratiske forløyethet, eller om det rett og slett er mangel på begavelse, eller begge deler, skal være usagt — leserne får selv danne seg sitt bilde:

J. F. Kennedy, februar 1962:

Treningsmannskapene som vi har (i Vietnam) er blitt instruert om at de, hvis de blir beskutt, selvfølgelig skal besvare ilden for å beskytte seg (akkja: vår komm.).

J. F. Kennedy, desember 1962:

Vi ser ikke slutten på tunnelen. Men jeg tror ikke at den er mørkere enn for et år siden. På sett og vis er den faktisk lysere.

Gen. Paul D. Harkins, mars 1963:

De sydvietnamesiske væpnede styrker har nu samlet den erfaring, fått den øvelse og det utstyr som er nødvendig for å frembringe seieren.

Robert McNamara, oktober 1963:

Hovedoppgaven i de amerikanske styrkers oppdrag kan fullføres innen utgangen av 1965.

Lyndon B. Johnson, ved valget 1964:

Vi har ikke til hensikt å sende amerikanske gutter 9 eller 10 000 mil avsted hjemmefra forat de skal gjøre hva asiatiske gutter burde gjøre selv.

Hubert Humphrey, oktober 1965:

Strømmen har snudd seg, Vietcong er blitt stoppet. De kan ikke vinne.

General Westmoreland, november 1967:

Med 1968 innledes en ny fase. Vi er kommet til et viktig punkt hvor vi kan begynne å se slutten.

Richard Nixon, september 1969:

Slik kom Hitler - - -

(Forts. fra side 4)

fortsette å leve og forsvinne.»

Det er deres «førere». Og fraksjonen. Med regelmessig mellomrom sier de, dumpt som et sørgekor: «meget sant — meget sant». Jeg kan ikke se ansiktene, men klangen i stemmene sier nok, i dette «meget sant» ligger den isende skrekk. De må rope dette. Det ble befalt dem i fraksjonsmøtet. En folke-masse merker svakhet fortere enn noe annet. Slik går det alle tilskuerne på galleriene. Fra Wels første ord ler man på galleriene. Ikke hatefullt, neppe engang foraktelig, men av fryd, befriet. En latter som skjenker de stakkars djevlene der nede det nakne livet. Og samtidig moralsk dreper dem — Man ler lavt ennå, hver for seg, og tilbaketrengt. Men så kommer Wels til et høydepunkt. Han hever stemmen og minnes sosialdemokratiets martyrer.

Da løsner det et ord fra galleriet, som en liten sten. Det blir tatt opp av andre og ropt høyt: «Braun — Otto Braun». Og denne lille sten ruller som en lavine, en fryktelig brusende latter som river alt med. Den kaster seg over galleriet, over benkene, raser om talerstolen, og så har den begravet taleren under seg.

Representanten Wels var sikkert ikke ferdig ennå. Men han tok plutselig sitt manuskript og gikk ned trappen med et ansikt, hvor lysten til å gråte og dødsangsten for SA-folkenes never prøvet å skjule seg under en maske av krenket uskyld. Og forsamlingen ler. SA ler. Galleriene hikster av fryd.

Så plutselig Görings stemme: «Herr rikskansleren har ordet.»

Og en annen lavine slo nå ned. Alle står, jubler og skriker. En orkan.

Talen som nå kom var som et utbrudd av naturkrefter. Hitler lekte med Wels som katten med musen. Lot salens brune halvpart bruse opp i flammende raseri med knyttede never til sosialdemokratene som satt med bøyd hoder. I neste øyeblikk prisga han sosialdemokratene til latterens forbannelse. På galleriene bøyde tilskuerne på de første rekker seg ut over kanten, man ville se dem på marterpelen.

De danner ingen alvorlig

Jeg har ikke tenkt å bli den første amerikanske presidenten som taper en krig.

O.I.

opposisjon. En gang ber Wels om ordet. «Göring sier i en doserende tone: «Nå hører De etter her». Og alle ler. Enda en gang prøver Wels det. «Ikke avbryt meg!» tordner Hitler til ham. Og så er fredsforstyreren stille.

Under stormende jubel forlater kansleren talerstolen.

Prelaten Kaas. Hans erklæring er avgjørende for loven om maktovertagelsen. Han leser, mere intelligent og verdig enn Wels, men også han med parlamentarikerens falske patos.

« — — stemmer Sentrumpartiet for loven.»

Bifall. Med denne monotone setning ender en tidsalder. Rikskansler Hitler fikk et diktatur for 4 år. Parlamentarismen har takket av.

Man hører enda et par små talere. Ser ennå en gang disse mennesker dra forbi som små nuller. Bak klingende forbehold og formaning prøver de å skjule sin kapitulasjon.

Avstemning. Det går alt med lynets fart. Kl. 8 blir riksdagen høytidelig oppløst. I løpet av et par timer er en revolusjon legalisert. Den nasjonalsosialistiske fraksjon og publikum på galleriene reiser seg og synger første vers av Horst Wessel-sangen. Parlamentarikerne sniker seg engstelig ut. I gangen hører man jubelen fra gaten. Der står SA og SS, og bakenfor dem folket. Rikskansleren viser seg på balkongen.

En gang en narr for snusfornuftige partipolitikere. Nå Tysklands Fører.

*

ANNELIESE PAROW
TANNINSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - v/Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Karl Johansgt. 23 — IV, tilv.
Telefon 33 49 00

Månadsbladet
FRIHUG-

Upolitisk og romsynt organ for sunn og nasjonal kultur, med artiklar om helse- og samfundsspørsmål, spennende fylgjetongar, dikt m.m. Fritt ordskifte om dei mest ulike emne: — Årspris kr. 30,-. Postgiro for bladpengar 80 821. Prøvenr. mot kr. 2,50 i frim.

Utgevar: Erling Seim,
K i n n

De norske . .

(Forts. fra side 6)

Regjeringen» (Statsrådet) da de forlot Norge den 7. og søkte svensk hjelp til å kontakte den tyske overkommando for «å innstille fiendtlighetene».

9. Ruge «ga soldater i sør og nord advarsler mot uoverlagte handlinger i et hæretatt land, noe som kan gi erobrerer påskudd til repressalier.»

Kongens avreise med sin regjering ble proklamert, to dager forsinket for «å gi general Ruge tid til å forbedre demobiliseringen av hæren» (Koht).

Oberstløytnant Harald Wrede Holm, som handlet på Ruges vegne fløy til Narvik for å undertegne 6. divisjons kapitulasjon på Spionkop (Bjørnefjell) sammen med den tyske øverstkommanderende nordpå, general Eduard Dietl. 6. divisjon var den eneste sammenhengende norske styrke som fremdeles var under våpen. Undertegnelsen fant sted i løpet av natten 9./10. juni.

10. Oberstløytnant R. Roscher-Nielsen fløy, etter ordre av Ruge, til Trondheim for å undertegne den alminnelige våpenstillstand — den totale kapitulasjon av alle («samtlige» i den norske oversettelse, «die gesamten» i den originale, autoritative tyske tekst) norske væpnede styrker. Dokumentet ble undertegnet av Roscher-Nielsen og oberst Erich Buschenhagen (representerende sin øverstkommanderende, general von Falkenhorst, som var tilstede) i Britannia Hotell, Trondheim kl. 1700, da den ble offentlig slått opp i vestibylen.

Betingelsene var uten forbehold: norske offiserer ble bundet av æresord til å nedlegge våpnene for krigens varighet (§ 4), Norge skulle utbedre Bardufoss og Skånland (nær Harstad) flyplasser (§ 5), to norske bataljoner skulle tjenestegjøre i en felles norsk-tysk grensevakt i Øst-Finmark (§ 7), den tyske tekst var avgjørende (§ 9).

(Den norske eksilregjering i London bekreftet senere at Trondheims-kapitulasjonen 10.6. betød slutten på all norsk-tysk kamp for verdenskrigens varighet, «Norway — a handbook», offentliggjort av John Dent, London, i 1942, og «compiled (utarbeidet) by the Royal Norwegian Government», sa:

«The military capitulation was effected on 10 June, 1940 — — The Capitulation did not mean a moral capitulation — — The continuation of the struggle, un-

SEIGLIVEDE FORVANSK-NINGER

Fremdeles pågår det en slags diskusjon i FARMAND omkring den avsluttede norske krig som likevel fortsatte og kapitulanten fra Bjørnefjell, den gamle krigs Harald Wrede Holm strider tappert for den gamle legende om «fortsatt krig». Han beretter om opplysninger han skal ha gitt den tyske motpart, men som riktig nok ikke er tatt med i avtalen, og for å bestyrke troverdigheten av det hele forteller han ting som beviselig er uriktige. Således sier han for å bevise at avtalene i juni 1940 bare gjaldt stridskreftene nordpå og ikke hele Norge at «Under gjennomføringen av avtalene var det meg bekjent aldri tale om å overlevere militært utstyr m.v. i området syd for Ofoten.» Dette blads redaktør kan da bare gjenta hva han tidligere har skrevet at han selv etter ordre av generalintendanten i siste halvdel av juni 1940 overleverte et parti bomull som Hæren hadde lagret i Victoriagården i Oslo til Wehrmacht. Generalintendanten opplyste at det skjedde ifølge avtalen med Tyskland.

FARLIG KOLLEGIALITET

En advokat i Bergen er kommet ut i hårdt vær fordi han anmeldte en kollegas kriminelle forhold, noe som

armed, even more than the previous military operations, plainly showed the people's will. (Den militære kapitulasjon ble effektivt 10. juni — — Kapitulasjonen betød ikke en moralsk kapitulasjon — — Fortsettelsen av kampen, **uvæpnet**, viste klart, i enda sterkere grad enn de forutgående militære operasjoner, folkets vilje. — Min uthevelse).

De samlede norske militære tap fra 9. april til 10. juni 1940, var 850, innbefattet 300 mann tapt med Eidsvold og Norge på Narvik havn 9.4.

27. Stortingets president-skap foreslo avsettelse av Haakon VII, med tilslutning fra Administrasjonsrådet, og en majoritet av stortingsmenn stemte for denne forholdsregel 82—48.

Ethvert foregivende om at Norge var «i krig» var således oppgitt.

Slutt

førte til at sistnevnte fikk streng straff for underslag m.v. Det er foreningskolleger som retter kritikk mot ham i den anledning. Vi kan ikke si at vi er synderlig forbauset over denne juristenes besynderlige og farlige kollegialitet. Vi har jo høstet visse erfaringer i forbindelse med norske juristers håndtering av «retts»oppjøret og den pinlige taushet en da var vitne til hos de jurister som selv ikke var direkte implisert i det som foregikk i rettens navn. Var det kollegialiteten som rådet dengang også, eller var det feighet? På den annen side merket man jo ikke stort til kollegialiteten vis à vis NS-juristene, som man hadde sørget for ikke fikk anledning til å uttale seg.

DET LATER TIL

at svært mange, spesielt av våre hyggelige kolleger i presseverdenen, har vondt av dette at FOLK og LAND (og i denne sammenheng også ABC og ANDERS LANGES AVIS) i henhold til reglene ikke skal betale moms. Og som vanlig er man ikke så nøye på midlene og på sannheten i det som skrives. Dette gjelder bl. a. en navngitt journalist fra ukebladet NÅ som slipper til i det i denne forbindelse alltid elskverdige VG. Ukebladet NÅ og dets modell AKTUELL er som kjent typiske løssalgsblader. Skulle de derfor blitt unntatt for moms måtte de ha hatt overveiende politisk innhold, hva de jo ikke har. De må derfor betale. Når FOLK OG LAND slipper moms, så er det fordi over 80 % av vårt opplag går ut i fast abonnement, så det har aldri vært aktuelt å undersøke om bladet også overveiende har politisk innhold. Det har vi, som alle kan se, også. Slik at vi er unntatt for moms i henhold til begge kriterier. Journalisten som ber for sin syke mor burde derfor funnet et bedre sammenligningsgrunnlag, men det ville kanskje ikke ha hatt samme virkning som å fortsette den gamle hetsen? For noen ynkrigger!

SOVJET TOER SINE HENDER,

og det kan sannelig trenges, hadde vi nær tilføyet. Her gjelder det imidlertid den grufulle vestallierte krigsforbrytelsen med bombeangrepet på den tyske flykt-

ningebyen Dresden, som kostet minst en kvart million mennesker, hovedsakelig kvinner, barn og gamle, livet. Angloamerikanerne har forsøkt å unnskyldes seg med at det hele skjedde etter ønske fra Moskva, men dette bestred det sovjetiske militærblad «Krasnaja Swesda» bestemt i en artikkel 25.12.69. Ødeleggelsen av Dresden hadde ingen militær mening, skrev bladet og det var bare et ledd i forsøket på å ryste den tyske befolknings moral. En annen hensikt var å demonstre for hele verden, og ikke minst for Sovjetsamveldet, USA's og Englands militære makt.

INGEN FORFØLGELSE

Nederland har vært med i spissen for dem som krever uopphørlig forfølgelse av eventuelle tyske krigsforbrytere fra annen verdenskrig. Men annerledes stiller det seg naturligvis når det gjelder de egne. Regjeringen har nylig, med tilslutning av dronningen, vedtatt at eventuelle krigsforbrytelse begått av nederlandske soldater under den indonesiske frigjøringskamp ikke skal forfølges. Slik handlet man som kjent også i Norge da det bl. a. gjaldt mordet på de to tyske krigsfanger og mordene på det jødiske ektepar ved Skrikerudtjernet. Når det gjelder nederlendernes onde gjerninger i Indonesia, så beretter indonesiske oppgaver om 30 000 til 40 000 mennesker som ble ombrakt. Det er ellers rart å notere seg at mens forfølgelsen av tyskerne aldri skal foreldes, så påberoper den nederlandske regjering seg at en forfølgelse av de egne forbrytelse er utelukket av foreldelsesgrunner. Så det må bli den evindelige «historien» som skal felle dom også over denne «avsluttede periode», som den kalles.

NEW YORK TIMES BEKYMRET

Oven nevnte blad, som er en av norsk presses hovedkilder, og som så åpenlyst representerer zionistiske interesser at det populært kalles Jew York Times, advarer Kreml mot å gå til en preventivkrig mot Kina. De sovjetiske ledere tar feil, skriver bladet, hvis de ser en papirtiger i Mao. I tilfelle et angrep ville hele det kinesiske folk stå bak ham og

Sovjetsamveldet ville bli stillet overfor problemer som langt ville overgå USA's i Vietnam. En kan spørre seg selv om New York Times er redd for fremtiden til visse zionister som fremdeles har avgjørende innflytelse i Sovjetsamveldet trass i beretningene om «jødeforfølgelse».

NYTT NAZISTISK TILFELLE

Via vår kollega Nordisk Kamp kommer oss følgende godbit i hende fra den finske Kaiuun Sanomat: Mannesmann-fabrikkene i Vest-Tyskland har kastet seg inn i et djervt eksperiment og avskaffet stimplingsurene. Ifølge Kaiuun Sanomat går arbeidet unna allikevel. Foreløbig er kun en klage innkommet — nemlig fra fabrikkens som lager stimplingsur. Den anklaget Mannesmann-fabrikkene for å følge parolene til den forferdelige arbeidsministeren, Robert Ley, som under Hitler lanserte parolen: Bort med stimplingsurene som en gest mot arbeiderne! Som bekjent ble Ley hengt da demokratene fikk tak i ham, så vi antar at rette vedkommende hos Mannemann vet hva han kan vente seg.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskkelig samvær.

Møtetid kl. 19.30.

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4

Telefon 37 76 96

Boks 3214 — Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontoret stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementpriser:

Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet kr. 30,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 60,— pr. år, kr. 30,— pr. halvår.

Bruk postgironr.: 16 450
Løssalg kr. 2,—

Utgever A/S FOLK OG LAND